

ภาคผนวก

ศึกษารายละเอียดบางตอนจากเรื่อง แสดงถึงการใช้กลยุทธ์ในการทำศึกสงคราม และความ
มีกตัญญูของกวนอู จากหนังสือสามก๊ก ของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ฉบับราชบัณฑิตยสถาน
ชำระ¹

ฝ่ายโจโฉนั้นตั้งใจคอยฟังข่าวอุยกายอยู่ตลอดเวลา เทียบหยกจึงว่าแก่โจโฉ เวลาวันนี้
ลมสลาตันพัดมา ขอให้ท่านจัดแจงระวังกองทัพเราอย่าให้มีอันตรายได้ โจโฉจึงตอบว่า ท่าน
อย่าวิตกเลย อันเทศกาลนี้ถึงมาครว่าลมสลาตันจะมีมากก็น้อย ถึงจะมีเหตุมากก็พอจะแก้ไขได้

ฝ่ายคนสนิทของอุยกาย ครั้นมาถึงก็เอาหนังสือเข้าไปให้โจโฉ ๆ รับเอาหนังสือมาอ่านดู
แจ้งในเนื้อความทั้งปวงแล้ว ก็ชวนทหารลามาอยู่ ณ กองทัพเรือหวังจะคอยรับอุยกาย

ฝ่ายจิวยี่ครั้นเวลาเย็นใกล้จะได้ฤกษ์ จึงให้เอาตัวซัวโฮมัดเข้าแล้วถามว่าเหตุใดตัวมา
ลงเรา บัดนี้เราจะยกกองทัพไป ยังขาดแต่เครื่องเช่นธงชัย เราจะให้ตัดศีรษะตัวเช่นธงเอาฤกษ์ไว้
ซัวโฮจึงว่า การทั้งนี้กำเริบ งำเด็กก็ได้ร่วมคิดกับข้าพเจ้า เหตุใดท่านจึงไม่ฆ่าเสียด้วย จิวยี่
จึงตอบว่า อันกำเริบงำเด็กนั้น เราใช้ให้ไปลวงดอก ตัวทั้งสองจึงออกเนื้อความ แล้วให้ฆ่า
ซัวโฮตัดเอาศีรษะเช่นธงชัย ครั้นเวลาพลบ จิวยี่ก็ให้อุยกายคุมเรือยี่สิบลำ ซึ่งแต่ปักธงเขียน
ไว้ในวันรบยกไป อุยกายรับคำจิวยี่แล้วแต่งตัวใส่เกราะลงเรือคุมเรือเชื้อเพลิงยี่สิบลำไปตำบล
เซ็กเพ็ก

ขณะนั้นพอเกิดลมสลาตันหนักมา ทั้งเดือนก็สว่าง โจโฉจึงออกไปนั่งอยู่หน้าเรือ
กับทหาร แลเห็นคลื่นใหญ่มีมาตามลม โจโฉคิดประมาทว่า จิวยี่นั้นเห็นจะไม่พันมือเรา พอ
ทหารมาบอกว่า บัดนี้อุยกายให้เรือน้อยมาแจ้งข้อราชการว่า ตัวอุยกายคุมเรือเสปียงมาแล้ว
โจโฉได้ฟังดังนั้นก็มีความยินดีจึงตอบว่า ซึ่งอุยกายมานี้เป็นบุญของเรา นัก เทพดาหากช่วย
 دلใจให้มา พอแลเห็นเรือนั้นเข้ามาใกล้ เทียบหยกจึงแลไปเห็นเรือนั้นเบาพองอยู่ก็มีความสงสัย
จึงว่าแก่โจโฉว่า บัดนี้ลมสลาตันก็เกิดหนักอยู่ ซึ่งจะไว้ใจให้อุยกายเข้ามานั้นไม่ได้ เกลือกจะ
เป็นกลอุบาย ถ้ามีเหตุขึ้นจะแก้ไขขัดสนนัก โจโฉจึงถามว่าท่านเห็นอย่างไร เทียบหยกจึงตอบว่า
อันธรรมชาติเรือบรรทุกเสปียงอาหารก็จะเพียบหนักอยู่ บัดนี้ข้าพเจ้าแลเห็นว่าเรืออุยกายซึ่ง
มานั้นเบาพองน้ำอยู่ เกรงจะมีเหตุ ข้าพเจ้าจึงห้ามท่าน โจโฉเห็นชอบด้วยจึงให้ขุนเพ่งออก
ไปห้ามไว้ก่อน ขุนเพ่งกับทหารประมาณสี่สิบห้าคนก็ลงเรือเร็วออกไปร้องห้ามว่า มหาอุปราช
สั่งมาให้เรืออุยกายนั้นทอดไว้แต่ไกลก่อน อย่าเพื่อเข้ามา ด้วยเป็นเวลากลางคืนอยู่ ครั้นว่าพอ
ขาดคำลงทหารอุยกายก็ยิงเกาทัณฑ์มาถูกไหล่ขวาขุนเพ่งล้มลง แล้วให้ถอยเรือมา จึงจุดประทัด

สัญญาณขึ้น อุกายไดยินเสี่ยประทัดสัญญาณตั้งนั้นจึงโบกธงสัญญาณขึ้น พอลมสลาตัน พัดหนักมา เรือทั้งยี่สิบลำก็ชักใบแล่นตามลมเขาไปจุดเพลิงขึ้น แล่นประกากันเข้าไปปะเรือ ขนานกองทัพโจโจ

ฝ่ายทหารโจโจเห็นเพลิงติดขึ้น ณ เรือขนาน ก็ชวนกันสาดน้ำดับเพลิงเป็นอลหม่าน แต่ว่าลมพัดกล้านัก ครั้นจะแกไขก็ขัดสนด้วยไซ้และสายผู้นั้นกริ่งไว้เป็นมันคง เพลิงก็ยิ่งไหม้ ลามขึ้น ฝ่ายอุกกายจึงพาทหารประมาณเก้าคนสิบคนลงเรือเร็วรีบเข้าไปหวังจะจับโจโจฆ่าเสีย ขณะนั้นโจโจแวงกระบี่เร่งให้ทหารดับเพลิง ๆ ยิ่งติดมากขึ้น ทหารทั้งปวงทนมไฟมิได้ก็วิ่ง วุ่นวายไป โจโจจึงร้องให้อาเรือรบเล็ก ๆ ถ้ายคนขึ้นบก ครั้นแลขึ้นไปเห็นค่ายบนบกนั้นเพลิงไหม้ ขึ้นไปเป็นหลายตำบลก็ยิ่งตกใจหนัก ครั้นเพลิงไหม้มาถึงเรือขนานซึ่งโจโจอยู่ พอเดียวเดียว เอาเรือเข้ามาจับโจโจก็ลงเรือจะหนีขึ้นบก

ฝ่ายอุกกายถือกระบี่นั่งอยู่หน้าเรือ แลเห็นโจโจใส่เสื้อแดงหนีเพลิงลงเรือเร็วจะหนี ขึ้นบก อุกกายจึงให้ทหารรีบแจวเข้าไปแล้วร้องว่า อ้ายโจโจมึงจะหนีไปไหน โจโจได้ฟังดังนั้นก็ยิ่ง ตกใจ เดียวเดียวเห็นอุกกายตามมา จึงขึ้นเกาทัณฑ์ยิงไปถูกอุกกายตกน้ำลง เดียวเดียวจึงพา โจโจขึ้นมาได้ถึงตลิ่ง เห็นทหารทั้งปวงแตกตื่นเป็นอลหม่านมิได้เป็นกระบวนทัพ เดียวเดียว จึงให้อาม้าตัวหนึ่งมาให้โจโจขี่ แล้วพาทหารรีบหนีไป

ฝ่ายฮันตั้งซึ่งคุมเรือรบสามร้อย ครั้นมาถึงก็ขับเรือทั้งปวงรบเข้าไปในหว่างเรือขนาน พอไดยินเสี่ยคนอยู่ในน้ำ ร้องให้ช่วยก็จำเสี่ยได้ว่าอุกกาย จึงให้ทหารลงไปช่วยพยุงขึ้นมา แล้วชักลูกเกาทัณฑ์ออกเสียจากไหล่ได้ แต่ปลายลูกเกาทัณฑ์นั้นหักติดเนื้ออยู่ ฮันตั้งจึงเอา ปลายกระบี่ผ่าเอาลูกเกาทัณฑ์ซึ่งหักอยู่นั้นออกมาได้ จึงเอาแพรพันแผลบาดเจ็บไว้แล้วฮันตั้ง ถอดเสื้อออกให้อุกกายใส่

ในขณะที่เมื่อเพลิงไหม้เรือขนานอยู่นั้น นายทหารซึ่งคุมเรือรบคนละสามร้อยนั้น เจียวซิมคุมเรือสามร้อยหนุฮันตั้งเข้าไป แลตันบูคุมเรือรบสามร้อยตีเข้าไปในหว่างเรือขนานข้าง ทิศตะวันตก จิวทำยนั้นคุมเรือรบสามร้อยตีกระหนาบเข้าไปทางทิศตะวันออก ในขณะที่นั้น เรือรบจิวอี้กับเตียเกา แลเตงฮงกับซีเซ่งเป็นปีกซ้ายปีกขวา จิวอี้มาถึงค่าย ก็ตีตะลุมบอนเข้าไป พร้อมกัน เพลิงนั้นติดเข้าที่โถทหารจิวอี้ก็ตามเข้าไปถึงที่นั่น ทหารจิวอี้เข้าไปถึงไหนเพลิงก็ยิ่ง ใหม้ติดตามขึ้นที่นั่นเป็นอันมาก เหล่าทหารโจโจรบพุ่งต้องอาวุธเจ็บปวดล้มตายเป็นอันมาก ตกน้ำตายบ้าง ตายในเพลิงบ้าง

ฝ่ายกำเพลงแม่ทัพบก ขณะเมื่อเข้าจุดเพลิงเผาเสบียง ณ ค่ายฮั่วหลิมเสีย นั้น ลิบอง เห็นแสงเพลิงก็คุมทหารยกหนุนเข้าไปจุดเพลิงค่ายต่อกันไป กำเพลงได้ฆ่าฟันทหารโจโจล้มตายเป็นอันมาก ฝ่ายตั้งสิดกับพั่วเจียงก็ให้ทหารเอาเพลิงเผาค่ายทหารโจโจขึ้นทั้งสี่ด้าน เหล่าทหารโจโจสู้รบล้มตายบ้างหนีไปบ้าง ฝ่ายโจโจกับเตียวเลี้ยวแลทหารประมาณร้อยเศษ เมื่อหนีขึ้นมาจากตลิ่งนั้น จะเข้าอาศัยค่ายใดเพลิงก็ไหม้ลามไปเป็นหลายค่าย จึงพากันหนีไปที่เพลิงยังไม่ติดขึ้นนั้น

ขณะเมื่อขุนฟ่งถูกเกาทัณฑ์กลับมาแล้ว ครั้นเพลิงไหม้เรือขนานขึ้น มอกายหนีออกมาได้มาพบขุนฟ่งเข้าก็พากันขึ้นตลิ่ง ได้ทหารประมาณห้าสิบคนรีบหนีไปพบโจโจ ๆ จึงถามเตียวเลี้ยวว่า จะหนีไปแห่งใดจึงจะพ้นข้าศึก เตียวเลี้ยวจึงบอกว่า ให้หนีไปทางตำบลฮั่วหลิม เห็นจะพ้นภัย โจโจก็พาทหารทั้งปวงรีบหนีไป พอได้ยินเสียงทหารกองหนึ่งโห่ร้องตามมาข้างหลังก็ตกใจ

ฝ่ายลิบองตามมาใกล้เข้าจึงร้องว่า โจโจมึงจะหนีไปแห่งใด ตัวกูเป็นทหารขุนกวน มาคอยสกัดอยู่หวังจะเอาชีวิตมึง โจโจได้ยินดังนั้นก็ให้เตียวเลี้ยวลงมาป้องกันข้างหลัง ตัวนั้นจะพาทหารรีบไปข้างหน้า และไปเห็นเพลิงตรงทางจะไปนั้นไหม้ขึ้นเป็นอันมาก พอได้ยินเสียงทหารคนหนึ่งร้องมาแต่เนินเขาว่า ตัวกูเล่งของคุมทหารมาสกัดอยู่หวังจะเอาชีวิตมึง โจโจได้ฟังดังนั้นก็ตกใจ พอซิทหลงมาทันเข้าจึงว่า มหาอุปราชอยากแล้ว แล้วซิทหลงก็เข้าสู้รบกันกับเล่งทองเป็นสามารทมมิได้แพ้ชนะกัน ซิทหลงก็พาโจโจรีบหนีต่อไป

ฝ่ายม้าเอี้ยนกับเตียวคี ซึ่งโจโจให้ไปตั้งค่ายอยู่ตำบลลิ้มหยงนั้น เห็นทัพโจโจเกิดเพลิงไหม้ขึ้นก็คุมทหารสามพันยกมาช่วย พอพบโจโจเข้าโจโจค่อยคลายใจ ให้ม้าเอี้ยนกับเตียวคีคุมทหารพันหนึ่งนำทางไปก่อน แลทหารสองพันนั้นโจโจเอาไว้ป้องกันตัวข้างหลัง ม้าเอี้ยนกับเตียวคีคุมทหารพันหนึ่งนำหน้าโจโจไปทางประมาณร้อยเส้น พอได้ยินเสียงทหารกองหนึ่งโห่ร้องอยู่ข้างหน้า แล้วนายทหารร้องมาว่า ตัวกูชื่อกำเพลงคุมทหารมาสกัดอยู่หวังจะจับอ้ายเหล่าร้ายฆ่าเสียให้สิ้นเชิง ม้าเอี้ยนได้ฟังดังนั้นก็โกรธ ขับม้าเข้าไปจะรบยังไม่ทันประอาวุธกัน กำเพลงเอาง้าวฟันถูกม้าเอี้ยนตัวขาดสองท่อน เตียวคีเห็นดังนั้นก็โกรธ ขับม้าไปจะรบพุ่งแก้แค้นแทนเพื่อนกัน กำเพลงก็ขับม้าออกมาแล้วร้องตวาดด้วยเสียงอันดัง เห็นเตียวคีตกใจเสียที กำเพลงก็เอาง้าวฟันเตียวคีตกม้าตาย ทหารทั้งปวงก็แตกหนีลงมา แจ้งเนื้อความแก่โจโจ ๆ ได้ฟังดังนั้นก็พากันอ้อมหนีไปทางหับหุย

ฝ่ายขุนกวนซึ่งมาตั้งกองทัพอยู่ตำบลลอยเต้านั้น ครั้นเห็นแสงเพลิงไหม้ขึ้นที่กองทัพโจโฉ ก็มีความยินดี คิดว่าครั้งนี้จิวยี่ทำการชนะโจโฉแล้ว จึงให้ลกซุนจุดเพลิงขึ้นเป็นสำคัญ ครั้น ไทสูจู้มาพบขุนกวน ๆ จึงให้ลกซุนกับไทสูจู้คุมทหารบรรจบกันรีบยกมาช่วยจิวยี่ทำการ โจโฉ เห็นกองทัพไทสูจู้ ลกซุนยกมาก็พาทหารรีบลัดทางหนีจะไปตำบลอิเหลง พอพบเดียวกับเข้า โจโฉจึงให้คอยป้องกันข้างหลังกับเตียวเลี้ยวแล้วขับม้ารีบหนีไป ครั้นเวลาจะใกล้รุ่งเหลียวหลังไป เห็นแสงเพลิงนั้นไกลแล้วก็ค่อยคลายใจลง จึงถามทหารทั้งปวงว่าที่นี่ชื่อตำบลใด ทหารจึง บอกว่า ท่านมานี้ใกล้จะถึงตำบลฮัวหลิมอยู่แล้ว

โจโฉได้ฟังดังนั้นก็ ขับม้าพาทหารไปตามทางเนินเขา แลที่นั่นเป็นดงไม้ใหญ่ โจโฉ แหงนหน้าขึ้นแล้วหัวเราะด้วยเสียงอันดัง ทหารทั้งปวงเห็นโจโฉหัวเรดดังนั้นก็สงสัยจึงถามว่า ครั้นนี้เสียที่แก่ข้าศึกมา มหาอุปราชหัวเราะนี้ด้วยเหตุสิ่งใด โจโฉจึงบอกว่า เราหัวเราะนี้ด้วย เหตุว่าความคิดของขงเบ้งกับจิวยี่ยังน้อยนัก แม้เราได้คิดอ่านทำการเหมือนขงเบ้งกับจิวยี่นั้น เราก็จะแต่งกองทัพมาข่มอยู่ ณ เนินเขาปานี้ ที่ไหนข้าศึกจะหนีพ้นมือเรา นี่ขงเบ้งจิวยี่มิได้ คิดเหมือนใจเรา ครั้นว่าสิ้นคำลง พอได้ยินเสียงประทัดแล้ว เห็นแสงเพลิงจุดขึ้นสองข้างทาง ทหารก็โห่ร้องออกมาจากป่าเนินเขาเป็นอันมาก แลจูล่งร้องมาว่า ตัวเรานี่ขงเบ้งให้มาคอย สกัดจับอ้ายศัตรูราชสมบัติฆ่าเสีย โจโฉได้ยินดังนั้นก็ตกใจ จึงให้เตียวเลี้ยวเดียวกับป้องกัน ข้างหลัง โจโฉก็พาทหารหนีไป

ขณะนั้นทหารโจโฉทั้งม้าแลอาวุธเป็นอันมาก รีบหนีตามโจโฉไป ฝ่ายจูล่งแลทหาร ทั้งปวงจับได้ม้าแลเครื่องศัตราวุธไว้เป็นอันมาก เมื่อโจโฉหนีไปนั้นลมสลาตันพัดยังไม่หยุด จนเวลารุ่งขึ้นฝนก่าใหญ่ ครั้นฝนหาย ทหารทั้งปวงจึงพากันไปเที่ยวตีชิงข้าวปลาอาหารของ ราษฎรชาวบ้านนอกมาได้ พอพบเคาฑูชิลงกับที่ปรึกษาผู้น้อยสี่ห้าคน โจโฉจึงค่อยคลายใจ จึงถามทหารว่าป่านี้อชื่อใด ทหารก็บอกว่าแดนป่าตำบลอิเหลง ทางนั้นเป็นสองทาง โจโฉจึงว่า เราจะไปเมืองลี้กุนนั้นจะไปทางใดเร็ว ทหารบอกว่าไปทางใต้เร็วกว่าทางเหนือ ตัดตรง ออกปากทางโฮโลก๊ก โจโฉได้ฟังดังนั้นก็พาทหารรีบไป ครั้นถึงตำบลโฮโลก๊กเห็นทหารทั้งปวง อิดโรยกำลังจึงให้หยุดหุงอาหาร แล้วให้ฆ่าม้าเสียเอาเนื้อแจกกัน และทหารทั้งปวงถอดเสื้อ ถอดเกราะนั้นออกตากไว้ แล้วเอาม้าผู้ให้กินหญ้า

ในขณะนั้น อาหารยังไม่ทันสุก โจโฉนั่งอยู่ใต้ร่มหัวเราะขึ้น ทหารทั้งปวงเห็นดังนั้น ก็มีความสงสัยจึงถามว่า เมื่อเวลาจะใกล้รุ่งนั้นท่านหัวเราะครั้งหนึ่งว่าขงเบ้งกับจิวยี่มีความคิดน้อย

จูล่งคุมทหารออกมาโจมตีท่านจึงพาทหารหนีต่อมา...บัดนี้เหตุใดท่านจึงหัวเราะอีกเล่า โจโฉจึงว่า
ซึ่งเราหัวเราะนี้เพราะเห็นว่าความคิดของบังจิวี่ นั้นน้อยทำการไม่ตลอด แม้เหมือนตัวเรา
มิได้คิดการตั้งนี้ก็จะแต่งกองทัพมาซุ่มไว้ ณ ปากทางนี้ ถ้าข้าศึกหนีมาก็จะจับตัวได้โดยง่าย
ครั้นว่าสิ้นกำลัง พอเห็นแสงเพลิงจุดขึ้นทั้งสี่ด้าน แล้วได้ยินเสียงทหารโห่ร้องยกมาตั้งสกัด
ปากทางนั้นไว้กองหนึ่ง แลทหารทั้งปวงนั้นก็ล้อมเข้ามาเป็นอันมาก เตียวหุยจึงร้องว่า อ้าย
โจโฉนี้เป็นศัตรูแผ่นดิน ขงเบ้งให้กูมาตั้งสกัดทางอยู่ ครั้นนี้เห็นมีงูรอดชีวิต โจโฉได้ฟังดังนั้น
ก็ตกใจโดดขึ้นม้าพาทหารสี่ห้าคนรีบหนีไปก่อน แลทหารทั้งปวงนั้นก็แตกป่าไปทุกตำบล
แต่เคาหูเดียวเลี้ยงชิลงรบพุ่งป้องกันอยู่ภายหลังแล้วหนีตามโจโฉไปเหล่าทหารซึ่งเตียวหุยคุม
มานั้น ก็ได้ม้าแลอาวุธ ทั้งเกราะแลเสื้อเป็นอันมาก เตียวหุยนั้นมิได้คิดตามโจโฉไป

ฝ่ายโจโฉครั้นหนีมาไกลแล้ว เห็นทหารของตัวซึ่งตามมานั้นต้องอาวุธบาดเจ็บเป็น
หลายคน โจโฉจึงถามทหารทั้งปวงว่า เราจะไปเมืองลั่วกู่กันนั้นไปทางใดจึงจะเร็ว ทหารคนหนึ่ง
จึงบอกว่า ทางลัดนั้นเร็วกว่าทางใหญ่ห้าร้อยเส้น อันทางลัดนั้นเดินยากด้วยเป็นชอกเขามิ
หลุมบ่อก็มาก บัดนี้ข้าพเจ้ารีบไปดูปากทางลัดมีกองเพลิงอยู่ โจโฉจึงสั่งให้ทหารไปตามทาง
ซึ่งมีเพลิงอยู่นั้น ทหารจึงว่าทางลัดนั้นมีกองเพลิง ข้าพเจ้าคิดว่าพวกข้าศึกคงจะมาซุ่มสกัดอยู่
เป็นมั่นคง เหตุไรท่านจึงจะให้ไปทางนั้นเล่า

โจโฉจึงตอบว่า เรารู้ยู่ว่าความคิดของบังจิวี่นั้นจะลวงเรา จึงแกล้งให้เอาเพลิงมากองไว้
ปากทางลัด แล้วเอาทหารไปซุ่มไว้ทางใหญ่ หวังจะให้เราคิดเกรงกองเพลิงนั้นว่ามีทหารอยู่
จะให้เราคิดหนีไปทางซึ่งซุ่มทหารไว้นั้น ทหารทั้งปวงเห็นชอบด้วย โจโฉก็พาทหารรีบหนี
ไปตามทางลัดซึ่งมีกองเพลิงอยู่นั้น

ขณะเมื่อโจโฉหนีมานั้น ทหารทั้งปวงซึ่งต้องอาวุธเจ็บป่วยลำบากเป็นอันมาก ทั้ง
อิดโรยกำลังอดสำหรับเดินไปมิใคร่ได้ บ้าง ก็หลบหลีกเข้าไปแอบต้นไม้อยู่ริมเนินเขา แลทหาร
นั้นตั้งกันอยู่ โจโฉจึงถามว่า เหตุใดไม่รีบเดินไป ทหารจึงบอกต่อกันมาว่า ทหารเจ็บป่วยเป็น
อันมาก ทั้งทางก็กันดารกัน ด้วยเป็นชอกเขาแลเนินเขา แล้วเมื่อเข้านั้นฝนตกน้ำข้างอยู่ที่หลุม
ที่บ่อแลท้องธาร ม้าแลคนเดินลื่นลำบากนักจึงตั้งกันอยู่

โจโฉได้ฟังดังนั้นก็โกรธ จึงว่า เมื่อแรกจะยกกองทัพมานั้น ต่างคนต่างขันอาสาว่า
จะรบพุ่งกว่าจะสิ้นชีวิต แม้ภูเขาแลแม่น้ำกั้นอยู่ก็จะทำสะพานทำลายภูเขาไปให้ได้ บัดนี้เสีย
ทีกลับมา คนทั้งปวงย่อท้ออยู่หรือ โจโฉจึงให้คนป่วยเจ็บนั้นหลีกลงมาเดินข้างหลัง แลทหาร

ข้างหน้านั้นให้ตัดไม้กลมที่ล้อมที่บ่อลงให้ม้าเดินเร็วไปได้ แม้ผู้ใดไม่ทำตามให้ตัดศีรษะเสีย แล้วสังเภาฑู ฉีหลง ซึ่งคุมทหารไว้ป้องกันข้างหลังนั้น ถ้าเห็นคนป่วยเจ็บไม่รีบเดินก็ให้ฆ่าเสีย อย่าให้ข้าศึกพบพาน เหล่าทหารข้างหน้าก็ทำตามใจโจรสั่ง โจโฉก็ขับม้ารีบไป ในขณะที่นั้น ทหารทั้งปวงเหยียบกันตายเป็นหลายคน ผู้ซึ่งเจ็บป่วยไปไม่ได้นั้น ทหารทั้งปวงก็ฆ่าเสียบ้าง คนทั้งปวงกลัวต่างคนต่างร้องไห้

โจโฉได้ยินเสียงร้องไห้ก็โกรธ จึงว่าเหตุใดคนทั้งปวงจึงร้องไห้อืออึงดังนี้ อันเป็น แลตายนั้นก็สุดแต่บุญแลกรรม ครั้นไปพ้นซอกเขาเห็นทหารซึ่งมาด้วยนั้นเหลืออยู่ประมาณ สามร้อยเศษ โจโฉก็ให้เร่งทหารรีบเดินไป ทหารทั้งปวงจึงว่าม้าแลคนอ่อนนักแล้ว ขนให้ หยุดอยู่ก่อนสักหน่อยหนึ่งจึงค่อยไป โจโฉก็ว่า เร่งไปให้ถึงเมืองเกงจิวก่อน จึงหยุดพักเถิด แล้วรีบขึ้นม้าไปทางห้าสิบลี้จนถึงตำบลฮั่วหยง โจโฉก็หัวเราะขึ้น ทหารทั้งปวงเห็นดังนั้นก็ สงสัยจึงถามว่า ท่านหัวเราะถึงสองครั้งก็มีเหตุทุกที่ บัดนี้หัวเราะอีกใยเล่า โจโฉจึงว่า เราหัวเราะ เย้ยความคิดของเบ้ง จิวอี้ ด้วยที่นี้ชอบกล มิได้ส่งทหารมาซุ่มไว้ แม้มีพวกของเบ้งจิวอี้มาตั้งสกัดอยู่ เราก็จะเสียที่แก่เขา ครั้นว่าขาดคำดังนั้น พอได้ยินเสียงประทัด แล้วกวณอูขี่ม้าถือง้าวคุม ทหารออกมายืนสกัดทางไว้

โจโฉเห็นดังนั้นก็ตกใจจะหนีไปก็มิได้ แล้วคิดมานะขึ้นมาจึงว่าแก่ทหารทั้งปวงว่า บัดนี้จวนตัวแล้วให้ตั้งใจสู้รบทุกคนทหารทั้งปวงจึงว่าคนทั้งปวงก็อ่อนอยู่แล้ว ทั้งม้าก็ไม่มีการล้าง จะเข้าสู่รบนั้นเห็นขัดสน เทียบหยกจึงว่า จะหนีจะสู้ไม่ได้ อันน้ำใจกวณอูเห็นทหารนั้นก็จริง ถ้าเห็นผู้ใดไม่สู้รบแล้วก็ทำอันตราย ประการหนึ่งเป็นผู้มีความสัตย์ ทั้งรู้จักคุณคนนักด้วย แล้วท่านก็เลี้ยงดูมีคุณไว้ต่อกวณอูเป็นอันมาก แม้ท่านเข้าไปว่ากล่าวโดยดีเห็นกวณอูจะไม่ ทำอันตรายท่าน โจโฉเห็นชอบด้วย จึงขับม้าเข้าไปใกล้ถ่อมตัวลงคำนับแล้วร้องถามว่า แต่ ท่านจากเรามายังมีความสุขอยู่หรือ

กวณอูได้ฟังดังนั้นก็ยอบตัวลงคำนับแล้วว่า สุขแลทุกข์ก็เป็นประมาณอยู่ บัดนี้ขงเบ้ง ให้ข้าพเจ้ามาฆ่ามหาอุปราชเสีย โจโฉจึงว่า เราแตกจิวอี้มาครั้งนี้ได้ความลำบากนัก ท่านจง เห็นแก่ความไมตรีของเรา ซึ่งมีไว้แก่ท่านก่อน จงเปิดทางให้เราไป กวณอูจึงตอบว่า ซึ่งคุณ ของมหาอุปราชอยู่กับข้าพเจ้านั้นก็จริงอยู่ ครั้งเมื่ออ้วนเสี้ยวยกมารบท่านตำบลแป้นั้น ข้าพเจ้า ได้อาสาฆ่ามันเสีย บุนทิวแทนคุณท่านแล้ว บัดนี้เป็นกรของขงเบ้งใช้ให้มา ซึ่ง ท่านจะให้ข้าพเจ้าเปิดทางให้ไปนั้นขงเบ้งจะมีเอาโทษข้าพเจ้าหรือ

โจโจจึงว่า ซึ่งท่านแทนคุณเราครั้งหนึ่งก็จริง แลเมื่อท่านหักค่านออกมาถึงห้าตำบล แล้วฆ่านายด่านและทหารทั้งปวงเสียเป็นอันมาก เราก็มืดได้ไกรธ ด้วยคิดถึงคำที่ท่านว่าไว้ เราจึงให้หนังสือไปถึงแฮหัวตันซึ่งอยู่แม่น้ำฮองโหให้ปล่อยท่านไป บัดนี้ตัวเราเข้าตาจนเหมือนหนึ่งคนตกน้ำแล้วก็ไม่ต้องสู้ท่าน ๆ จงเห็นไมตรีเราซึ่งได้อ่อนวอน ท่านจงปล่อยเราให้พ้นภัยเถิด กวนอูได้ฟังโจโจว่าดังนั้นก็มีความสงสารทั้งคิดถึงคุณซึ่งมีมาแต่หลัง จึงขับม้าพาทหารหลีกทางเสีย

โจโจเห็นดังนั้นค่อยคลายใจ รีบขับม้าไป ทหารเหลือตามมาได้ประมาณสามสิบคน กวนอูเห็นทหารโจโจซึ่งอยู่ภายหลังนั้นจะรีบตามโจโจไป กวนอูจึงตวาดด้วยเสียงอันดัง ทหารซึ่งขี่ม้าเดินหาได้ยินดังนั้นก็ตกใจจึงคุกเข่าคำนับกวนอูสิ้นทุกคน กวนอูเห็นทหารทั้งปวงอ่อนน้อม ก็มีความสงสารมิได้ว่าประการใด ทหารทั้งปวงคำนับลากวนอูรีบตามโจโจไป

ฝ่ายโจโจครั้นมาพ้นตำบลสองหยง เหลือवलหลังมาเห็นทหารซึ่งตามมาก็รีบเจ็ดคน ขณะเมื่อเดินทาง มาทัน โจโจสรรเสริญกวนอูว่าชื่อสัตย์นัก ครั้นเวลาพลบค่ำ โจโจเห็นทหารคนหนึ่งจุดคบเพลิงมาข้างหน้าเป็นอันมากก็ตกใจ คิดว่าครั้งนี้ชีวิตเราจะถึงแก่ความตาย เป็นมั่นคง ครั้นใกล้เข้าเห็นโจหยินก็ค่อยคลายใจ โจหยินเข้ามาคำนับโจโจแล้วบอกว่า ข้าพเจ้ารู้ว่าท่านหาอุปราชเสียที่แก่ข้าศึก จึงคุมทหารมารับท่าน โจโจจึงปรับทุกข์แก่โจหยิน แล้วพาทหารเข้าไปเมืองลำกุน โจหยินจึงให้แต่งโต๊ะแล้วเชิญโจโจกับที่ปรึกษาเสพสุรา หวังจะให้คลายความทุกข์

ขณะเมื่อกินโต๊ะอยู่นั้นโจโจร้องไห้ ที่ปรึกษาแลทหารเห็นดังนั้นก็สงสัยจึงถามโจโจว่า เมื่อแตกมากกลางทางนั้นได้ความลำบากเป็นอันมาก ข้าพเจ้าเห็นท่านหาเป็นทุกข์ไม่ บัดนี้ท่านพ้นมาจากเงื้อมมือข้าศึกแล้ว ชอบแต่จะช่องสุขทหารยกไปแก่แค้นจึงจะควร เหตุใดท่านจึงมาร้องไห้ฉะนี้เล่า โจโจจึงว่า ซึ่งเราร้องไห้เพราะเหตุคิดถึงกวยแก แม้กวยแกยังไม่ตายก็จะได้มาด้วยเรา ๆ ก็จะไม่ยากถึงเพียงนี้ ว่าแล้วก็ร้องไห้รำถึงกวยแก

ครั้นเวลารุ่งเช้า โจโจจึงว่าแก่โจหยินว่า เราจะกลับไปเมืองฮูโต่ก่อน จัดแจงทหารแล้วจะยกมาตีเอาเมืองกังตั้งให้ได้ ตัวเจ้าจงอยู่รักษาเมืองลำกุน เราจะเขียนหนังสือเข้าฉฉินไว้ให้สำหรับตัว แม้อับจนเมื่อใด ก็ให้ฉฉิน निकออกอ่านดูแล้วจงทำตามหนังสือ อันชาวเมืองกังตั้งนั้นจะไม่มาย่ำยีได้ แล้วโจโจก็เขียนหนังสือ เข้าฉฉินส่งให้โจหยิน ๆ รับเอาหนังสือแล้วว่า เมืองหับป้านั้นเป็นแดนต่อแดนเมืองกังตั้ง ท่านจะให้ผู้ใดอยู่รักษา โจโจจึงว่า เมืองเกงจิ๋วกับเมืองลำกุนเจ้ารักษาไว้ทั้งสองเมืองเถิด อันเมืองซงหยงนั้น เราก็ให้แฮหัวตันอยู่รักษาแล้ว

แต่เมืองหันป้านั้น เราจะให้เตี่ยวเลี้ยวอยู่เป็นเจ้าเมือง แลลิตียนกับจ๊กจิ้นเป็นปลัด ถ้ามีการ
สิ่งใดก็ให้บอกไปถึงจะได้ช่วยกัน แล้วโจโฉจัดแจงขุนนางแลทหารเมืองเกงจิวได้เป็นอันมาก
ก็ยกกลับไปเมืองฮูโต โจหยินจึงให้โจหงงผู้น้องกุมทวารไปอยู่รักษาด่านอิเหลง ฝ่ายกวนอู
ครั้งเปิดทางให้โจโฉไปแล้ว จึงกุมทวารกลับมาถึงหน้าค่ายแฮเค้าพร้อมกันกับเตี่ยวหุย จูล่ง
ในขณะนั้นเตี่ยวหุย จูล่ง ได้ทหารแลม้ากับเครื่องศาสตราวุธสิ่งของต่าง ๆ เข้าไปให้ขงเบ้ง ๆ
ครั้งรู้ว่ากวนอูมาถึงหน้าค่าย จึงพาเล่าปี่ทำเป็นออกไปปรับแล้วว่าแก่กวนอูว่า ตัวเรารู้ว่าท่าน
ผู้มีน้ำใจช่วยทำนุบำรุงแผ่นดินไปได้ศิระชะใจโฉซึ่งเป็นศัตรูราชสมบัติมา เราออกมาปรับท่าน
ด้วยความยินดี

กวนอูได้ฟังดังนั้นก็นิ่งอยู่ ขงเบ้งเห็นกวนอูสะเทือนใจดังนั้นจึงแกล้งซ้ำว่า ท่านน้อยใจเรา
หรือว่าไม่ไปปรับถึงกลางทาง แล้วว่าแก่ทหารทั้งปวงว่า เหตุใดจึงไม่บอก ขาวให้เรารู้ก่อน
จะได้ไปปรับกวนอู ควรหรือนิ่งเสียได้ แกล้งให้กวนอูโกรธจนไม่พูดกับเรา กวนอูได้ฟังขงเบ้ง
ว่าดังนั้นจึงว่า ข้าพเจ้าจะมารับโทษ ขงเบ้งจึงแกล้งถามว่าท่านไม่ไปพบโจโฉจะกลับมาเอา
ศิระชะเราหรือ กวนอูจึงตอบว่า ข้าพเจ้าไปนั้นพบโจโฉเหมือนคำท่าน แต่ข้าพเจ้าหาฝีมือไม่
โจโฉจึงหนีไปได้ ขงเบ้งก็หัวเราะแล้วถามว่า อันตัวโจโฉหนีไปได้นั้นก็ตามที่เถิด แต่ท่านยัง
จับทหารมาได้บ้างหรือไม่ กวนอูบอกว่า ถึงทหารโจโฉนั้นข้าพเจ้าก็จับไม่ได้ ขงเบ้งทำเป็น
โกรธแล้วว่าตัวท่านไปพบโจโฉแล้ว หากคิดบุญคุณเขาอยู่จึงมิได้เอาศิระชะมานั้นโทษท่านใหญ่
หลวงนัก ซึ่งสัญญาไว้แก่เรานั้นลืมนเสียแล้วหรือ กวนอูจึงตอบว่า ซึ่งข้าพเจ้าสัญญาไว้ว่า
ถ้าพบโจโฉแล้วมิได้เอาศิระชะมานั้นก็จะให้ศิระชะข้าพเจ้าแทนตามสัญญา แล้วก็ชักกระบี่ออก
จะตัดศิระชะให้ขงเบ้ง ๆ เห็นกวนอูชักกระบี่จะตัดศิระชะให้ดังนั้นก็เข้ายุคมือไว้แล้วห้ามว่า ซึ่งเรา
ใช้ท่านไปทั้งนี้ปรารถนาจะให้ท่านแทนคุณโจโฉดอก มิได้คิดว่าจะเอาโทษท่าน ซึ่งท่านจะให้
ศิระชะเราตามสัญญานั้นก็ชอบใจที่ได้เสียความสัตย์ สมเป็นชาติทหาร แล้วไปเถิด กวนอู
ได้ฟังดังนั้นก็มีความยินดี จึงเอากระบี่ใส่ฝักเสีย ขงเบ้งกับเล่าปี่ก็พากวนอูเข้ามาค่าย

ฝ่ายจิวยี่ครั้งมีชัยชนะแก่โจโฉแล้ว ก็ยกกองทัพกลับมา ณ ค่าย ให้ปูกวนบ่าเหินเจทหาร
ใหญ่น้อยทั้งปวงตามสมควร จึงให้เอาเรือรบบรรทุกทหารโจโฉซึ่งจับไว้ได้นั้นส่งไปให้ขุนกวน
ณ ปากน้ำเมืองกังต้ง แล้วจิวยี่ยกกองทัพไปตั้งอยู่ที่ตำบลลิ้มกั้ง หวังจะคิดอ่านไปตีเมืองล้ากั้น